BEN BELSON

BAČA

Copyright © Ben Belson, 2026

Poznámka autora

Tento příběh je fikce, i když k mnoha událostem popsaným v knize skutečně došlo. Většina zmíněných míst opravdu existuje a je přístupná veřejnosti. Některé postavy jsou reálné, jejich jména však byla změněna s ohledem na dramatické okolnosti, kterých byly součástí, i na bezpečí přeživších. Bača nemusí představovat toho, kým se zdá být v tomto příběhu.

PŘEDMLUVA

Asi nejzajímavější pro mě při psaní této knihy bylo zjištění, jak moc do ní promítám své vlastní názory, zkušenosti a úvahy – věci, nad kterými přemýšlím, když mě dostihne potřeba zabývat se něčím jiným než každodenním *Životem*. Překvapilo mě to a zároveň jsem to přijal jako paralelní proces; jako výzvu prozkoumat, nakolik se radikální skutky a způsob uvažování hlavní postavy protnou s postoji čtenářů. Co z toho všeho se setká s pochopením, souhlasem či dokonce podporou, a co naopak vyvolá odmítnutí nebo přímo odpor.

Uvědomil jsem si to hned na začátku. Velmi rychle jsem to akceptoval a přestal bojovat s pocitem, že bych měl dopřát hlavní postavě její vlastní *Vůli*. Nebylo to sice v plánu, původní představa o výsledku byla trochu jiná, ale právě to je na psaní úžasné a tak podobné dlouhému výletu. Víme, kam jdeme a kudy se tam chceme dostat, ale *Okolnosti* či, chcete-li, *Osud* nás mohou vést jinudy a nakonec dostat úplně jinam, k odlišnému cíli. A to je úplně v pořádku, protože samotná *Cesta* je často důležitější než to, co nás čeká na jejím konci.

Osud, Život, Vůle, Cesta, Okolnosti… Bůh. Není to jedno a totéž?

Ben Belson

PROLOG

V hřejivém slunečním svitu tetelí se štěstí, křehký motýl nastavující mu svá jemná křídla a doufající v nekonečné bezvětří. Vyhýbá se stínu, jenž je předsíní temnoty. Není v ní nic než prázdnota ve všech svých podobách.

Ostrá, intenzivní bolest mu otevřela oči a bleskově ho probrala z bezvědomí. Vzápětí si uvědomil, že ho někdo pevně drží za vlasy a táhne po zádech mokrou trávou. Vnímal tvrdé klouby sevřených prstů na temeni své hlavy a studený noční vzduch, jak do něj prudce proudí skrze nos a doširoka otevřená sténající ústa.

V zoufalé snaze se vyprostit sebou zaškubal, ale zjistil, že ruce i nohy má spoutané a jakýkoli pohyb mu způsobuje ještě větší muka. Cítil, jak se mu na lebce napíná kůže. Jako by měla každou chvíli prasknout! Cizí ruka ho však svírala pevně a nepřestávala vléct dolů z kopce podél domu. Pokusil se aspoň odrážet od země nohama, aby nadlehčil tělo

a zmírnil tah na hlavě, ale výsledkem byla jen ještě větší bolest, která jím pálivě pronikala od kořínků vlasů až k prstům u nohou.

Po chvíli s ním neznámý zastavil a on konečně pocítil mírnou úlevu. Periferně zahlédl malé dveře zboku budovy a napadlo jej, že budou nejspíš od sklepa. Než si stačil uvědomit více, ten, kdo stále držel jeho hlavu, je otevřel a vtáhl ho dovnitř – a opět ta řezavá bolest na temeni.

Za chvíli mě takhle skalpuje! Pomyslel si.

Cizinec ho zavlekl do zadní části tmavé místnosti s nízkým stropem a smýkl jím na starou židli, která se pod zátěží zakývala a skřípavě rozezněla. Udělal dva kroky zpět ke dveřím, kopnutím je zavřel a s cvaknutím otočil vypínačem na stěně. Z kulatého rozbitého stínidla nade dveřmi začalo do prostoru zvolna plynout slabé nažloutlé světlo, které postupně spolu s částečkami jemného zvířeného prachu lehce dosedalo na předměty uvnitř poloprázdného sklepa. Převládaly mezi nimi staré krámy a odpadky, které se všude povalovaly bez ladu a skladu. Ve vlhkém, zatuchlém vzduchu bylo cítit hlínu a brambory.

Denis se na židli zničehonic otřásl zimou. Adrenalin, který ho ještě před chvílí zahříval, prudce opadl a vystřídaly ho stres a táhlá, rychle sílící bolest v celém těle. Začínal vnímat, jaký je v té malé studené kobce chlad. Měl na sobě jen trenýrky, tričko a jednu tenisku: o tu druhou přišel, když jej ten někdo táhl po trávníku. Stále nevěděl, s kým má co do činění. Před sebou viděl jen rozmazaný obrys vzpřímeného těla stojícího přede dveřmi. Pokusil se lépe zaostřit zrak, ale stále tam byl jen stín obklopený tlumeným světlem. Několik vteřin takto bezvýsledně zíral na neviditelnou tvář v šeru a horečnatě se snažil zorientovat v situaci a rychle něco vymyslet. Jediné, co si ale za tu dobu stačil uvědomit, bylo jen to, v jakém domě se právě nachází.

Mohutná postava se po chvíli pohnula jeho směrem. Těsně před ním se muž zastavil a pohodlně uvelebil v hlubokém dřepu s rukama

překříženýma na kolenou. Denis před sebou uviděl neznámý obličej olemovaný hustým plnovousem, jehož oči se mu zapichovaly přímo doprostřed čela. Možná spíš rovnou do mozku. Nikdy neviděl takový pohled. Nepříjemně pronikavý a studený. A tak temný. Jako kdyby se setkal… se Smrtí.

„Popovídáme si," promluvil na něj cizinec jeho rodnou řečí, ale s výrazným a neznámým přízvukem.

1 · V RÁJI

Před osmi dny

Huu, už je studená, proběhne hlavou vysokému, asi pětapadesátiletému muži, když ponoří ruce do dřevěného vědra s dešťovou vodou pod rohovým okapem dřevěnice. Nabere ji velkými mozolnatými dlaněmi a prudce si opláchne obličej. Pak ještě jednou a znova – třikrát. Tak, jako to dělá každé ráno posledních deset let, ještě před východem slunce. Pod širým nebem, až dokud neuhodí první mrazy. Nic ho tak dobře neprobere, jako chladivý dotyk vody stékající dolů po nahém, po probuzení ještě rozehřátém těle. Pod bosýma nohama už cítí chlad i ze země, kterou slunce ještě nestačilo ohřát. Je konec října a to už tady na horách – na východě slovenských Karpat, v nejzazší části Polonin sahajících až k polským a ukrajinským hranicím, bývá po ránu celkem zima.

Vysmrká se do vody a napřímí tělo. S přivřenýma očima pomalu a zhluboka nasává úžasnou směs vůní, kterým dominuje ostrý ranní

horský vzduch doplněný odérem mokré trávy a všude okolo se povalující slámy. Tato specifická kombinace pachů venkova a hor mu učarovala už první den, když sem před deseti lety přišel poprvé. Časem se jeho smysly zostřily natolik, že dnes už cítí i méně výrazné vůně: nasládlost pryskyřic z nedalekých borovic, jedlí a jalovcových keřů, jemnost lanolinu z ovčích kožešin vystlaných na lavičce před vchodem, i zatuchlost starých trámů dřevěnice.

Co však vnímá nejvíc, a to už od počátku, kdy sem přišel, žádnou vůni nemá. Je to klid, volnost a svoboda, ve všech jejich podobách a v dokonalé harmonii. Pořád ho okouzluje a naplňuje štěstím to téměř iritující, a přesto nesmírně uklidňující, neabsolutní ticho, které ještě více umocňují a dotvářejí zvuky přírody. Pokaždé, když se s klidnou myslí rozhlédne kolem sebe a vidí všechnu tu nádheru. Pokaždé, když se ráno poprvé nadechne a uvědomí si svůj časoprostor, cítí hluboko v sobě vděčnost a štěstí.

Miluješ mě, Životě. A já miluji tebe.
Cítím už tvoji lásku. Hřeje mě a hladí.
Koupu se v ní při každém nádechu, v každé mé
myšlence. Odpouštím ti tvou mnohaletou váhavost,
vše je zapomenuto.
Ráj, který jsi mi otevřel, je víc než zasluhuji.
Ale přijímám ho, s láskou a pokorou, s nadějí v jeho
nekonečnost. Slyším v něm všechny tvé hlasy,
kterak se za dne rozléhají krajinou a blaží můj sluch.
O nocích, naplněných tím nejčistším světlem cestujícím
zdaleka, slyším tvůj šepot, tichý a uklidňující.
Promlouvá mi do duše, která mu nedokáže odolat.

Miluji tě, Životě. Chtěl bych ti poděkovat a pohlédnout
do tváře. Obejmout tě a projevit svou nezměrnou
vděčnost. Ty však nemáš ani tvář, ani jméno.
Jsi jako ty hlasy, jako ten šepot a světlo.
Prostupuj mnou, syť se mou vděčností a láskou.

Muž si mokrýma rukama prohrábne prošedivělé, na temeni už lehce prořídlé, krátké vlasy. Promne si oči a přejede dlaněmi od tváří k hrudníku. Kapky vody uvízlé na jeho stejně prostříbřeném plnovousu, na opálené zarostlé hrudi i na břiše se třpytí, líně stékají klikatými cestičkami směrem dolů, a během jejich pomalého pohybu se v nich blikavě odráží celé barevné spektrum.

Zvedne paže a s propletenými prsty je spojí nad hlavou. Naklání se dozadu a propíná celé tělo jako luk. Cítí, jak se mu napínají svaly, úplně zřetelně slyší vrzání kostí a chrupavek i praskání v páteři. Se zavřenýma očima vnímá, jak v něm srdce začíná rychleji tlouct a pumpovat krev. Otevře je, ale vzápětí je musí zase přimhouřit před ostrými paprsky ranního slunce, které právě překročily horizont a okamžitě se mu nemilosrdně zabodly přímo do sítnice.

Jak já mám tohle rád, pomyslí si. *Tohle ranní teplé pohlazení.* Využije každou příležitost vystavit se slunci, a to mu za ta léta vepsalo do kůže hluboký bronz, na kterém vyšisovaný porost na rukou a hrudi vytvořil ostrý kontrast. Ztmavlá pokožka v jeho tváři mu ještě více zvýraznila vrásky okolo pelyňkově zelených očí, které jako by tím ještě získaly na lesku a sytosti. Střídavě je mhouří a zase pomalu otevírá, aby stačily přivyknout prvnímu návalu ranního svitu, a s potěšením vnímá slabý klokot potůčku stékajícího po louce do údolí, doprovázený tlumeným pobekáváním stáda choulícího se k sobě v dolní části ohrady.

Pohlédne před sebe. Padesát metrů od něj poutá jeho pozornost staletý, mohutně rozvětvený buk se silnými větvemi ohnutými téměř k zemi. Na jedné straně zasahují až k remízku u potoka, na druhé se naklánějí nad okraj půlhektarové dřevěné ohrady, ve které se pasou desítky ovcí. Každý její díl vlastnoručně nařezal a opracoval. Je udělaná dobře a poctivě. Podle jeho kréda – *když už, tak pořádně.*

Opravdová krása, ta prapůvodní, však začíná na opačné straně, vzadu za salaší. Rozprostírá se tam stovky metrů doširoka se rozevírající horská louka, tak příznačná pro Poloniny. Její reliéf se pozvolna svažuje do údolí, přikrytý jemnou vrstvou ranní vlhkosti v podobě řídkých obláčků páry, ze kterých pod šikmými paprsky slunce vystupují barvy květin, trávy, bodláků a šípkových keřů. Louka je posetá množstvím kamenů, jež místy ve shlucích vytvářejí skalky, a její okraje lemují stromy rozlévající se už od hranice lesa v nekonečné záplavě odstínů zelené, proložené žlutými a hnědými tóny listnatých solitérů. Spíš než cokoli jiného mu toto všechno připomíná zahradu – úžasné místo překypující životem, plné malých a velkých tvorů. Rajskou zahradu, jen bez příslovečné jabloně s hadem.

„Toto je opravdový ráj. Krásnější pohled hned po ránu neexistuje," pomyslí si a vzápětí sám sebe přistihne, že mu dnes ta slova potichu vyklouzla z úst.

Ze snění ho probere známé mokré teplo vzadu na stehně. Pohlédne dolů a uvidí dlouhý růžový jazyk a šťastný výraz mohutné feny slovenského čuvače.

„Alexandro," usměje se a podrbe ji na hlavě. „Jasně, že nejradši vidím po ránu tebe. Vím, tohle chlapi říkají každé čubce. Mně ale můžeš věřit, protože já jsem vždycky…" Náhle propukne v upřímný hlasitý smích. „Co to melu za kraviny!"

S pobaveným úšklebkem se otočí a zmizí v útrobách salaše. Její vnitřek tvoří jeden velký prostor, jehož okna i dveře směřují k nedaleké

hradbě stromů. Hodí na sebe tmavě zelenou flanelovou košili a džíny, obuje vysoké vojenské boty, které i v šeru místnosti září čistotou, a na hlavu narazí černý kulatý plstěný klobouk s červenobílou lemovkou a mušličkami, jaký nosí horalé odnepaměti. Mezitím stíhá ukusovat zbytky oschlého chleba a kousků slaniny, co zůstaly ze včera na stole. Jeho nejběžnější snídaně, oběd a vlastně i večeře. Už by si ani neuměl představit po ránu jiné jídlo.

Zkontroluje čas – už je po sedmé. *Nic, kafe si dám až na farmě,* pomyslí si. Popadne připravené bedny s posledním letošním sýrem a žinčicí a naloží je do oprýskaného džípu zaparkovaného u stěny salaše. Skloní se k feně, která je stále jako přilepená k jeho noze a nespouští z něj oči.

„Hlídej, holka. Za chvíli jsem zpět."

Starý motor po chvíli přemlouvání neochotně naskočí a pneumatiky zakřupou na tenké vrstvě štěrku.

Corvus corax

Po několika minutách pomalé klikaté jízdy mezi loukami a stíny lesa se před ním objevil dům jeho jediných sousedů. I když dávno přestal mít potřebu vyhledávat lidskou společnost, velmi si je oblíbil. Nastěhovali se sem asi před pěti lety až odněkud od Varšavy. Nikdy vlastně nepochopil, z jakého důvodu skončili zrovna tady, v odlehlém koutě východního Slovenska, zapomenutého… všemi. Nechtěli o tom příliš mluvit a on to respektoval. Ostatně, kdo jiný by pro to měl mít víc pochopení než právě on.

Přirostly mu k srdci hlavně jejich děti – třináctiletá Romanka a osmiletý Jakoubek, kterému nikdo neřekl jinak než Kubko. Vždycky jim při cestě z nejbližšího obchodu přivezl nějakou maličkost. Občas je vzal s sebou na nedalekou farmu, chlapci koupil obrovskou zmrzlinu a Romance jízdu na koni. Taky měla ráda zmrzlinu, ale koně – ty milovala k zbláznění.

No, pár minut mě nezabije, pomyslí si a stočí vůz z cesty.

Starý, špatně udržovaný dům s patrem, zašedlou omítkou, popraskanými okny a poškozenou šindelovou střechou prozrazuje hodně. I garáž vedle domu, která už dávno rezignovala na svůj původní účel. Její zelená plechová křídla, prožraná rzí, byla jako vždy dokořán a odhalovala své útroby, plné nashromážděného haraburdí. Malá a pečlivě udržovaná skalka hned při vchodu s barevnými trvalkami, mezi nimiž se v létě sem tam objevily i vlčí máky, působí oproti tomu jako z jiného světa, ze kterého byla nějakým kouzlem přemístěna právě sem. Osamocená oáza krásy prozrazující ženskou péči a zoufalou snahu zkrotit okolní zmar.

Ještě než stačil vystoupit z auta, vyřítil se ven drobný hoch v teplácích natažených až k vyhublému hrudníčku a už zdálky na něj volal.

„Ahoj, strejdo Ari! Jedeš do města? Přivezeš mi něco? Možná bych mohl jet s tebou. Možná bych ti mohl pomoct s bednami, a ty bys mi koupil arašídkové oplatky. Nebo čokoládku. Klidně i něco jiného, to je jedno. Já mám rád všechno."

Radostně se na něj sápal s velkýma rozzářenýma očima a v širokém úsměvu odhaloval vystouplé přední zuby, které vypadaly, jako by byly o dvě čísla větší.

„Dnes raději ne, mám poslední dovážku a každá z těch beden je těžší než ty. Vezmu tě příště, až pojedu jen na nákup," usmál se na něj Ari vlídně a mohutnou dlaní mu pocuchal husté hnědé kučery. „Ale přivezu ti, co budeš chtít. I Romance. Zeptej se jí, co by ona chtěla."

„Ta odešla už brzy ráno, ještě jsem spal. Na farmu, ke koním," zahlaholil vesele klučina a nepřestával okolo něj poskakovat jako čamrda.

Z vnitřku domu se náhle ozval třeskot. Bača se tázavě podíval na Kubka; ten rázem změnil výraz a jen smutně přikývl. Když vstoupili do kuchyně, uviděli na zemi chlapcova otce. Vyzáblý čtyřicátník s vodovýma, melancholickýma očima klečel v kaluži polévky, špinavým hadrem chaoticky utíral staré popraskané lino mezi střepy talíře a nešťastně u toho vzdychal.

Jakmile spatřil souseda, jeho mdlý pohled se rázem rozjasnil a celý ožil.

„Ariiiii! Moc rád tě vidím. Pojď, připijeme si." Nechal hadr hadrem, popadl ze stolu lahev s domácí jablkovicí a nejistým krokem zamířil k hostu.

Bača měl Wilhelma rád, byl to hodný člověk. Veselý, mírný, ale s tělem i vůlí z papíru, zvyklý hledat odpovědi na všechny své stesky na dně sklenice. Nesoudil ho ale za to, cítil k němu jen přátelství a lítost.

„Je brzy ráno, Wilko," zazněla odpověď. Strohá, ale pronesená klidným, laskavým hlasem, který nedával žádný prostor k protestu, ani urážce.

„Vím, vím, ty přece řídíš. Je mi to jasné," chápavě pokýval hlavou Wilhelm a zatvářil se na okamžik posmutněle. Ve zlomku vteřiny se však opět jeho obličej rozjasnil pro opilce typickým, potutelným úsměvem.

„Ale já nám připít mohu. Dnes nic důležitého nemám, ha!" houkl vesele, šibalsky zamrkal a bez zdržování se hledáním sklenky rychle pozvedl celou lahev k ústům.

Ari ho uchopil za předloktí – pevně, přesto velmi jemně. „No tak pojď, Vilko," řekl téměř otcovsky. Vrátil lahev zpátky na stůl, vzal ho

kolem ramen a zamířil s ním do koupelny. Rozhrnul potrhaný gumový závěs a otočil kohoutkem. Bylo zřejmé, že to nedělá poprvé.

Wilhelm se s odevzdanou mechaničností svlékl do trenýrek a vstoupil pod ledový proud. Věděl, že protestovat a křičet nemá žádnou cenu. Za ty roky tady už takto musel za dohledu jejich souseda pod ledovou vodu mnohokrát. Tohoto muže ale neuměl poslat do prdele, jako ty ostatní, kteří mu kdy bránili v pití. Cítil k němu zvláštní respekt, který v jeho zamlžené mysli přetrvával i ve chvílích, kdy většina pijanů ztrácí poslední zbytky lidskosti a zábran.

Bože, proč jsem takový slaboch? Ta hnusná voda tak studí! Myšlenky se mu v hlavě srážely v chaotickém mixu vzteku a hluboké sebelítosti, ve které se často dokázal rochnit celé hodiny. Opíral se rukama o slizkou stěnu obitého sprchového koutu a v hukotu ledové vody vnímal pohled muže, kterého obdivoval i nesnášel, protože by se mu chtěl podobat, chtěl by mít tu jeho klidnou sílu, ale zároveň moc dobře věděl, že takový nikdy nebude. Drkotal zuby, s hlavou plnou smíšených pocitů a myšlenek, naštěstí stále jasnějších a jasnějších.

Tak už… konečně.

„Chceš do toho med, tatínku?“ Kubko postavil na stůl s průhledným gumovým ubrusem dva kouřící hrnky šalvějového čaje.

„Ne, díky,“ pousmál se Wilhelm. Opatrně usrkl a zvedl oči k sousedovi.

„I tobě děkuju. Žes přišel a… však víš. Pokolikáté už jsme takhle vlastně…? Anebo ne, raději mi to ani neříkej,“ povzdechl si. Na zádech

ho studily mokré skvrny na košili. *Ani pořádně osušit jsem se nedokázal, tak jsem k ničemu,* běželo mu hlavou. Sebelítost se v něm usadila víc než cokoli jiného.

Bača letmo mrkl na hodinky – osm. *Pěkně jsem se zdržel,* pomyslel si.

„Tak se opatruj, Wilko. I chlapce," prohodil suše bača a bez očekávání odpovědi vyšel z domu. Není tím, kdo by měl někoho poučovat. On je ten poslední, kdo by mohl.

„Jasně, slibuju. A… díky," zaznělo ještě šeptem za jeho zády.

Ari už ta poslední slova ale nevnímal. Jeho pozornost mezitím zaujalo něco zcela jiného – velký krkavec sedící na plechové střeše garáže. Seděl tam nehybně, vypadal jako černá korouhev, a upíral na něj ledově tmavé oči. Vypadaly jako dva lesklé kameny z lávového skla – hladké, pohlcující světlo a energii.

Zvláštní, tyhle jsem tu v okolí nikdy neviděl. Snad to není znamení, že letos přijde opravdu zlá zima, pomyslel si.

V okamžiku, kdy se chystal nastoupit do auta, ozval se nad jeho hlavou hlučný máchot velkých křídel. Otočil se zpět ke garáži, ale krkavec už tam nebyl. Vzhlédl k nebi, ale mezi dlouhými hustými slunečními paprsky uviděl už jen tmavý stín, rychle mizející ve zlatavé dáli.

Marika

S pohledem upřeným na poloprázdné parkoviště nervózně usrkává už druhou ranní kávu. Prsty levé ruky si bezděčně pohrává s dlouhou blond hřívou, v níž se ztrácí šedý melír. Občas vstane a projde kanceláří,

aby z levého okna zkontrolovala i ten kout asfaltové plochy, na který od stolu nevidí. Kouše se do spodního rtu tak silně, že už je skoro stejně plný jako ten horní. Zřejmý neklid se jasně zrcadlí v jejích chrpových očích i v tom, jak si neustále popotahuje spodní lem bílého upnutého trička.

Marika Andráščiková, manželka majitele největší farmy v okolí, poutá pozornost všude, kde se objeví. Tady v zapomenutém koutě východního Slovenska působí doslova jako zjevení. Vysoká štíhlá postava na podpatcích, pevná pružná prsa, která málokdy uvězní v podprsence, úzký pas, který dnes ještě zdůraznila těsnými světlými džínami, její dlouhé husté vlasy a pohledná tvář, to vše působí na lidi jako magnet.

„Zlatíí, nebereš mi telefon!“ zahlaholí ode dveří menší čtyřicátnice. Zrzka s úzkým špičatým nosem nad tenkými rty a přehnaným líčením, které ještě podtrhává křiklavě žlutá kabelka. „Volala jsem ti asi čtyřikrát. Už jsem se bála, že se něco stalo.“

„Vážně? Asi mám v mobilu vypnutý zvuk,“ odpovídá Marika a bez pohnutí pozoruje parkoviště za okny. Už si zvykla, že jí sem Lucie často vpadne bez ohlášení.

„No jo vlastně, dnes má přijet on, co? Já jsem úplně zapomněla,“ zasměje se žena s pobaveným zachrochtnutím na konci a přistoupí k oknu. „Stejně nevím, co na něm vidíš. Vlastně… trochu to chápu, to jo, ale proč zrovna on? Tobě ještě není čtyřicet a on má svoje nejlepší roky za sebou. Není to žádný kauf. A ty jsi vážně kus,“ laškovně zamrká, opět zachrochtne a rádoby svůdně si olízne horní ret.

„Těžko se to vysvětluje. Něčím mě hrozně přitahuje. A ten jeho pohled… Ale jak to mám vysvětlit někomu, kdo je na vyholené a vysolárkované zajíčky z fitka,“ dodává s úsměvem. Než na to stačila ostronosá nějak zareagovat, zazněl v dálce drnčivý hluk starého motoru, který stále sílil.

Obě ženy otočily hlavy směrem k parkovišti, kde zelený otlučený džíp právě zastavil před obchodem s velkým nápisem BIO POTRAVINY. Vystoupil z něj místní bača a beze spěchu začal tahat bedny k bočnímu vchodu. Z jeho dveří mu vyběhla naproti dívka: maličká brunetka s výrazným poprsím, velkou zadnicí a širokým koketním úsměvem. Vesele ho pozdravila, ochotně popadla jednu z beden a zmizela s ní uvnitř prodejny.

„Já nevím, co mu mám vlastně říct. Jsem z něho nervózní. Jako malá holka," otočila se Marika na kamarádku a zuřivě si kousala spodní ret.

„To je úplně jedno. Právě vychází, tak už padej!" postrčila ji Lucie rázně ke dveřím.

Na to, že je polovina října, se do toho dnes slunce vážně pěkně opírá, pomyslel si Ari, když se vrátil k vozu. Tašku s nákupem hodil na zadní sedadlo, rozepnul si knoflíky na flanelce do půl hrudi a vyhrnul si rukávy. Dostal chuť na cigáro – na trochu voňavého hustého dýmu, který dokáže špatný den zachránit a ten dobrý ještě více rozjasnit.

Zalovil v tašce a vytáhl krátký, tlustý doutník v celofánu.

Není nic moc. Lacnota za pět eur, ale lepší než nic. Stejně je div, že tady v té jejich miniaturní trafice doutníky vůbec prodávají. Prý je snad dokonce jediným, kdo je tady na farmě kupuje, slyšel nedávno od prodavačky. Návštěvníci z měst, kteří sem jezdívají za nedotčenou přírodou, většinou pálí klasické cigarety nebo potahují ochucenou páru z těch

elektronických strojků. Teď je to velká móda i na Slovensku. Ale on byl stará škola.

Z přihrádky vytáhl masivní zavírací nůž a zkušeně uřízl špičku cigára. Přivoněl k němu a lehce na řezu olíznul. Pomalu ho začal zapalovat v sevřených rtech. V prstech levé ruky ho pomalu otáčel, aby se rozhořelo stejnoměrně. Věděl, že na způsobu zapálení záleží nejvíc. Nesmí se spálit, ani hned na začátku táhnout moc silně, jinak zhořkne a nestojí za nic. Opřel se o kapotu, soustředěně a zvolna několikrát potáhl a s požitkem vyfoukl hustý oblak kouře.

Bylo mu příjemně. Parkoviště bylo prázdné a tiché, jen zdálky doléhal hukot traktorů z polí, vrčení generátorů z místní likérky a zvuky dobytka z maštalí. Okolní vzduch byl prosycen pachem chlévského hnoje a sladu. Z obchodu znovu váhavě vyšla ta baculatá dívka. Podívala se směrem k němu a s nehranou upřímností se usmála a zamávala. Pobaveně si pomyslel, jaká že je to malá koketka, a zamával jí taky. Uculila se, popadla dva velké prázdné kartony a zase zmizela uvnitř. Se zájmem se za ní díval, ale pak jeho pohled sklouzl o kus vedle. To, co uviděl, ho totiž zaujalo mnohem více.

Ze dveří administrativní budovy právě vyšla žena majitele biofarmy a zamířila přímo k němu. Nespouštěl z ní oči. Mluvil s ní za celé ty roky jen párkrát a vždycky byla velmi přátelská, na vdanou ženu možná až moc.

Uchopil doutník mezi ukazovák a prostředník, mocně potáhl a pomalu, zkušeně vyfoukl kouř stranou.

„Dobrý den, dnes jdete později než obvykle," vypadlo z Mariky, když k němu dorazila. O něco veseleji, než plánovala. „Z toho vašeho Ráje se vám k nám dolů moc nechtělo, co?"

Podala mu ruku a usmála se. V ten moment ji udeřila do nosu silná, štiplavá vůně doutníku. Cigaretový kouř jí vadil, ale tohle? To byla omamná, těžká vůně, ze které se jí zamotala hlava.

„Dobrý den, paní Andráščiková," zabručel bača a drsnou dlaní jí opatrně sevřel ruku. Nemohl z ní spustit oči. Fascinovala ho. A ta prsa! Pod tenkým, upnutým tričkem se jí jasně rýsovaly tvrdé, velké bradavky, které látku bezostyšně propichovaly. Dost náročný pohled pro někoho, kdo neměl ženu skoro deset let.

Lehce se pousmála. „Pozvala bych vás teď na kávu. Jste náš dlouholetý dodavatel, a stále o vás nevím skoro nic… Ari," nadhodila ledabyle, ale cítila, jak ji pomyšlení na další chvíle v jeho blízkosti zvedá tep. Očima přitom sjela k jeho poodhalené hrudi. Byla tak blízko, že cítila sálající teplo jeho těla. Musela se ovládat, aby na to mužské maso nezírala hladově.

„Rád bych, ale mám ještě práci. Snad někdy příště," usmál se na ni. Překvapila ho. A vzrušila.

„Tak bychom třeba mohli někdy vypít kafe u vás," nedala se odbýt.

Ari si začínal všímat její nervozity a zájmu o něj – bylo to až příliš čitelné. Těšilo ho to, ale hned zároveň si připomněl, proč skončil právě tady. V zapadákově, pod cizím jménem a s jinou identitou. Deset let na salaši, deset let zapomínání a popírání toho, co bylo předtím. Komplikace byly to poslední, co potřeboval.

„Samozřejmě vás i manžela rád uvidím," odpověděl s lehkým odstupem. „Jen nezaručuju, že mě zastihnete. Telefon nemám a nahoře není signál. Takže je to trochu loterie. No nic, už musím, mějte se pěkně." Rozloučil se spěšně a nasedl do vozu. Musel odsud vypadnout. Nepotřebuje žádné komplikace.

„Beru vás za slovo!" zaslechl ještě za sebou. Periferně zahlédl, jak se k nim pomalu přes parkoviště blížila další žena. Nejvyšší čas. Letmým pohledem ještě jednou zavadil o ty dvě bradavky napínající tričko. Bude je teď mít před očima hodně dnů a hlavně večerů. Zvedl ještě ruku

na pozdrav a s nedokouřeným doutníkem v koutku úst šlápl na plyn. Džíp vyrazil kupředu.

„Se mi zdá, že měl nějak naspěch, tenhle tvůj horal. Možná má z tebe vítr. Nebo je impotentní," vychrlila své teorie ryšavka, sotva se přiblížila.

„Ty jsi blbá. Tenhle chlap nevypadá, že by se něčeho bál. Jen je příliš slušný a nechce potíže s vdanou paničkou," pokrčila rameny Marika. „Bohužel netuší, že tahle panička neměla sex roky, protože její uhlazený manžel už dávno přestoupil do jiného vlaku a jede opačným směrem," dodala s trpkým úšklebkem.

„To jo, to by napadlo málokoho. Že žiješ s gayem a nešoustáš. S tou tvojí figurou si každej myslí, že nohy vyhodíš do praku několikrát denně. Sakra, i já mám chuť se ti do těch koz zakousnout," zazubila se Lucie v typické grimase, kterou nasazovala pokaždé, když vypustila nějakou sprosťárnu. A že je vypouštěla často

Marika jako by ji neslyšela.

„Všimla sis, jak měl čisté boty? Nikdy jsem neviděla chlapa z hor s tak čistýma botama. Nikde na venkově," uvažovala nahlas. „Do hospody nechodí. Domů si kupuje skotskou, nepije tady ty levné místní blivajzy, co si tu skoro všichni dělají podomácku. Aspoň to říkaly ženské v obchodě. Nekouří cigarety, ale doutníky, a i přes ty jeho volné hadry je vidět, že je v kondici. Ostatní chlapi na horách jsou většinou vychrtlí, takoví nedomrlí. I kvůli tomu pití. A to, jak spisovně se vyjadřuje, jak formuluje věty…

Vedoucí knihovny ve městě… víš, ta, co sem v létě jezdila s děckama na koníky, ta mi říkala, že si u nich jednou za čas půjčuje knihy. A ne detektivky nebo nějaké sexmagazíny, ale klasiky, filozofy. Prostě věci, které normální lidi nečtou."

„No, já určitě ne," zasmála se s nehranou upřímností zrzka. „Třeba je úchyl, však víš. Takový ten typ, co to nemá v hlavě v pořádku. Žije na samotě, ve sklepě má zakopanou matku, honí si ho na louce mezi ovcemi a recituje u toho verše. Prostě psycho. Jako v nějakém hororu," popustila ještě více uzdu fantazii.

„Já ti nevím. Nikdy jsem nikoho podobného nepotkala. Pořád mi to k němu nesedí – že prostě jen pase ovce," odpověděla zamyšleně Marika.

„Víš, co se říká o bačích a jejich ovečkách. Dlouhé noci, ženský daleko, testosteron bouří. Nějak to z nich musí ven," rýpla si zrzka.

„No já bych si na té louce klidně klekla a třeba i zabečela, kdybych věděla, že mi to právě tenhle chlap udělá. A mohl by mi k tomu klidně i něco zarecitovat," odsekla Marika nečekaně tvrdě, přesto posmutněle.

„Nic, jdu dělat. Tohle jsou zbytečné řeči."

Motýlek

Za výjezdem z farmy, ve velkém výběhu hned naproti cestě, trénovalo několik jezdců na mohutných černých frízských koních. Mezi postavami v přiléhavých rajtkách a jezdeckých přilbách, vzorně vysedajícími v klusu s bičíkem v ruce, Ariho okamžitě upoutala jediná silueta – dívka

s dlouhými rozevlátými vlasy, která ve vytahaných teplácích a volném šedém svetru cválala bez ohledu na pravidla.

Romanka – největší milovník koní, jakého kdy poznal. Je jimi doslova posedlá. Na farmě dělala jakoukoli práci, jen aby mohla být co nejdéle v jejich blízkosti. Domů se pak často vracela až posledním autobusem do Nové Sedlice, odkud ji čekal ještě dvoukilometrový pochod po staré asfaltce směrem ke kostelu a pár set metrů lesní cestou.

Zastavil u krajnice blízko zadní části výběhu, vystoupil a típl zbytek doutníku o sloupek. Opřel se o ohradu a zamával směrem k jezdkyni, právě vykružující dokonalý oblouk v protilehlé části areálu. Ta mu ihned odpověděla zvednutím ruky a zamířila k němu divokým cvalem, pobízejíc koně nohama a pokřikem slyšitelným i na dálku. Teprve až na několika posledních metrech prudce zvolnila, zaklonila se v sedle a přitáhla koni uzdu.

„Ahoj, Ari!“ pozdravila zadýchaně a seskočila na zem.

Štíhlá, na svůj věk vysoká dívka s dlouhými lesklými světlehnědými vlasy, velkýma modrošedýma inteligentníma očima a světlou pletí už stěží připomínala tu malou holčičku, kterou poznal, když se před pěti lety přistěhovala s rodiči do starého domu kousek od jeho salaše. Byla tím typem dívky, do které by se jako kluk určitě zamiloval. Do jejího půvabu, úsměvu plného radosti ze života a něžné živočišnosti, která v ní jemně probublávala. Byla to skvělá dívka a často se přistihl, že k ní v sobě chová až otcovské city.

„Kde jinde bych tě mohl najít, když máš volno,“ zasmál se. „Už ti to jde parádně, klobouk dolů.“

„Díky tobě. A ještě se mám co učit,“ zašklebila se a rozpačitě začala špičkou boty okopávat dřevěný sloupek ohrady.

Tohoto muže odjakživa milovala – pro jeho laskavost k ní, bratrovi i k celé rodině. Pro ten hluboký klid stojící skály, který z něj

vyzařoval a naplňoval ji pocitem bezpečí. Za tu jistotu, jakou nikdy u nikoho jiného nenašla. Byl to pro ni od dětství prostě Ari – přítel, na kterého se mohla vždy spolehnout. Milovala ho upřímně a nezištně.

„Uvidíme se brzy, zatím se měj, Motýlku," rozloučil se s ní její přezdívkou, kterou dostala už jako malá, když v kruzích pobíhala po loukách i okolo domu, mávajícíma ručkama napodobovala pohyb motýlích křídel a pokřikovala: „Jsem bleďásek, jsem bleďásek. Nikdo mě nechytí, a až zafouká vítr, odnese mě, kam jen budu chtít!"

O pár set metrů dál minul školu a u cedule Parku tmavé oblohy sjel z hlavní cesty. Vzpomněl si na to, jak pohodlně kdysi docházel do školy on, když byl malý, vyzáblý kluk na jednom slezském sídlišti. Vyběhl z paneláku, minul staveniště u Domu služeb a hned za zatáčkou stála škola. Deset minut chůze, pokud se cestou nic nesemlelo. V zimě bitva sněhovými koulemi, v létě fotbálek s kamarády mezi paneláky nebo jen úprk před staršími kluky. To pak kolikrát dorazil domů až po soumraku a následoval mazec. Napadlo ho, jak krásná to byla doba. Ve světle všech pozdějších zkušeností se mu jevila jako hlavní cena ve zvrhlé loterii pořádané životem.

Okreska plná výmolů a záplat ho vedla směrem do kopců. Domů. Tam, kde se konečně cítil svobodný. Když tudy jel před lety poprvé se starým Květoslavem, netušil, že na konci té cesty, ve stoleté pastýřské salaši, najde domov a nový život. Právě na tomto místě se tehdy osmdesátiletého bači zeptal, co ten název vlastně znamená.

„Uvidíš," odpověděl mu Kvetko s významným mrknutím. Jako by už tenkrát v očích cizince uviděl všechnu tu bolest i odhodlání a věděl, že to, co Ari marně hledal jinde, najde právě zde. Hned první noc pochopil. A pak každou další, když pozoroval noční nebe plné mlhovin a hvězd – těch malých zářících průzorů v podlaze Ráje. Nic nerušilo ostrou čistotu nebeských lamp; žádný světelný smog z měst přeplněných blikajícími okny domů i továren. A když mraky zakryly všechny hvězdy, obklopila a pohltila ho naprostá tma. Černá prázdnota, která ho chránila před okolním světem i před ním samým. Není moc takových míst na zemi, jak později zjistil, a uvědomoval si, jaké má štěstí, že může žít na jednom z nich.

Tok myšlenek a vzpomínek mu vířil hlavou pokaždé, když se tudy vracel, ale tentokrát je přerval radostný štěkot. Fena ho vítala už zdálky. Vystoupil z auta a pocítil mrazivé zašimrání na hrudi. Pořád měl na sobě jen rozepnutou košili, ale ta ranní idyla byla už pryč – počasí se začalo měnit až nezvykle rychle.

Rozhlédl se. V údolí i po spodním okraji louky se plazily špinavé chuchvalce. Viditelně houstly a požíraly stromy v nižších polohách. Na nebi se objevil těžký, olovnatý příval mraků, které nevěstily nic dobrého. Jako by v sobě pohltily ty ranní vatové chomáčky i slunce, které ještě před pár hodinami pálilo jednu salvu za druhou.

Vypadá to, že venku už dneska moc neudělám, blesklo mu hlavou při pohledu na tu šedou hradbu. „Pojď, holka, musíme sebou hodit," kývnul na fenu a rázným krokem zamířil k ohradě.

Na dně člunu

Prudký podzimní liják už několik hodin vytrvale bubnuje na dřevěnou střechu salaše. Staré dřevo odpovídá vrzáním a křupotem; ty zvuky rezonují a vpíjejí se do sebe jako podivné, nepravidelné akordy. Vítr v silných poryvech metá proudy vody na potemnělé okenní tabule, zevnitř jen slabě osvětlené odlesky ohně. Zvenčí je vidět silueta mužské postavy stojící v šeru místnosti. Je osamělá a tmavá. Světlo na ni téměř nedopadá, jen ji obeplouvá, jako by se jí bálo dotknout. Aby ho tichá temnota toho nehybného těla navždy nepohltila.

Při dlouhém pohledu z okna na hustý déšť se bača po chvíli otřese zimou. V naložených litinových kamnech přitom až hučí, jak je v podvečer naládoval vysušenými bukovými poleny, a díky nim je teď uvnitř příjemné sálavé teplo.

Odstoupí od okna a usedne do velkého křesla bohatě obloženého ovčími kožešinami, přímo naproti ohni. Vezme ze stolku zpola plnou lahev skotské a nalije si panáka. Natáhne nohy na židli před sebou a opře se pohodlně do opěradla. I přesto, že toho za den moc neudělal, cítí únavu. Svaly na zádech a ramenou má ztuhlé. Je to jeho stará bolest, ale dnes večer se cítí navíc i roztěkaný a tak divně nervózní.

Možná je to jen tou rychlou změnou počasí, napadne ho. Navíc v tomhle období, které nemá moc rád. Kdy všechno to krásné a barevné venku pomalu mizí a nahrazuje to šeď, chlad a dlouhá tma, která se rozlézá plíživě, rychle a brzy. *Anebo už jsem prostě ve věku, kdy je normální se tak občas cítit,* myslí si.

Zvedne sklenku k ústům, zakrouží s ní a zhluboka přivoní. Projede jím závan radosti. Ucítí medické a fenolové tóny, doplněné aromatem

mořské soli a rašelinového kouře. *Laphroaig*. Většině lidí páchne jako operační sál, ale on ji přímo miluje. Takových jako on, co ji dokážou patřičně ocenit a vychutnat si ji, není mnoho. Tady na východě se pije domácí jablkovice nebo slivovice – cokoliv, co mělo v syrovém stavu jen trochu cukru. A pak taky samozřejmě vodka. Pije se pro tmu v hlavě, ne pro chuť. Kvantita tu dávno vyhrála nad kvalitou, obzvlášť na samotách, kde alkohol nekonečné večery nezkracuje, ale rovnou vymazává.

Starý Květoslav nikdy nepil, ten byl asi jediný nekompromisní abstinent široko daleko. Slíbil to kdysi své mamince, jak se mu jednou svěřil. Vždycky o ní mluvil jen takto pěkně, jako o mamince. I ve svých osmdesáti letech ji nikdy nenazval jinak.

„Maminka mě varovala, že alkohol je to nejhorší, s čím si můžu začít, a co mě může zničit. Když se člověk opije, dělá pak věci, které by třeba jinak neudělal. Možná ano, ale možná taky ne. Že dno lahve změní i dobrého člověka k horšímu a z toho špatného se pak v opilosti stává zrůda. Všechno to zlé, co v něm je, pak vyplave na povrch a nabývá to na síle, mohutní," svěřoval se Arimu ve chvílích, kdy cítil potřebu vyslovit nahlas svoje nejstarší a nejniternější stesky a bolesti.

„Když tudy přes východ Slovenska přecházela ke konci druhé světové války Rudá armáda a hnala fašisty naproti Američanům, všichni ruští vojáci pili. A chovali se pak jako zvířata, dokonce i k těm, kteří je tady vítali, pomáhali jim a dávali jídlo a pití. Nikdy mi nic víc neřekla, ale já jsem se to časem stejně dozvěděl. Pochopil jsem, co se jí stalo, a i kdybych to nepochopil, řekli mi to později ‚hodní' sousedé. Proto se na mě maminka občas dívala trochu jinak než ostatní matky na své děti. Takovým zvláštním způsobem. S láskou, ale i smutkem až bolestí v očích zároveň. Když jsem byl malý, nerozuměl jsem tomu pohledu, jen jsem cítil, že něco není v pořádku. Porozuměl jsem mu až později. A pochopil ho. Pořád jsem byl ale hluboko uvnitř smutný. Aby sis nemyslel… dostával

jsem od maminky lásku, to jo. Projevovala mi ji slovy, činy i doteky. Ale též jsem věděl, že by ty doteky mohly být ještě o něco vřelejší, aspoň trošku. Nebyly málo vřelé, Ari, to ne. Ale mohly být vřelejší…“

Kvetko se tehdy díval někam do ztracena a v očích se mu lesklo víc než jen odraz ohně. Bylo velmi dojemné slyšet starého muže hovořit takto o své matce a cítit jeho bolest prolnutou s tou nejhlubší láskou, kterou v sobě nosil celý život.

Byl to drobný, ale vnitřně i fyzicky silný chlap, a když měl někoho rád, byl otevřený a sdílný. To já mám mnohem větší zábrany se někomu takto svěřovat. Ani jemu jsem dlouho o sobě nic bližšího neprozradil. Hodně toho ale poznal, to se mu musí nechat. Instinkty měl dobré. Ostré jako pes. Sice malý psík, až zakrslý s těmi jeho ani ne sto šedesáti centimetry. A na to, že tady prožil celý život, a to doslova, tak až neuvěřitelně zkušený a s dobrým odhadem na lidi. V tomhle jsme si my dva byli vážně hodně podobní, až neskutečně. To teda… hmm. Ari si při té vzpomínce promne prsty plnovous a nechává vzpomínky dál plynout.

Přes sklenku s mírně nažloutlým obsahem chvíli pozoruje svoje natažené nohy v odlescích ohně. Pohledem plynule sklouzne na dva tmavé kulaté suky na opěradle masivní židle v šeru za nimi. Jsou tak nezvykle symetrické, přírodou dokonale zasazené do materiálu okolo nich. Svým zbarvením jako by vystupovaly z masivu. Optický klam, ale vypadá to tak reálně.

Znovu se napije.

Myslí na ta dokonalá prsa v upnutém tričku, z nichž dnes nemohl spustit pohled. Jak té ženě stály bradavky a jak byla blízko. Krásně voněla, ne nějakou chemickou sračkou, ze které chlapa svědí nos a nemůže se jí pak dlouho zbavit, ale jemně, ženský. Z úst jí byla cítit káva a něco sladkého. Byla tak blízko, mohl se jí dotknout, kdyby chtěl. Vybrat si jeden z těch dvou prsů a vzít ho do ruky, pěkně ho pomačkat

a potěžkat, možná i silně stisknout. Zřejmě by neprotestovala. Vlastně si je tím úplně jistý.

Cítí, jak mu ta představa zrychluje tep a krev se rychle přesouvá do slabin. Předá si nedopitou sklenku do levé ruky a druhou rozepne kalhoty. Stačí několik pravidelných rychlých pohybů a všechno to dnešní vzrušení a napětí mizí. To příjemné i to ostatní, které se v něm vždy během dne nějak nahromadí, ať už dělá cokoli.

V tom velkém vystlaném křesle je tak pohodlně. Zůstává v něm v pololeže, s nohama nataženýma, a pozoruje plameny v kamnech, jak olizují zuhelnatělá polena, kroutí se a poskakují. Ne, tančí. Je to nejstarší tanec na světě. A zároveň ten nejvíc uklidňující, dodávající pocit tepla a bezpečí. Poslouchá hukot větru a bubnování deště a slastně přivírá oči. Už ale nevidí žádná prsa, bradavky, ani červené rty. Všechny vidiny z dnešního dne zmizely a začínají je nahrazovat jiné, ty staré. Ty, o něž nestojí, ale které se stejně pořád vracejí. Nejlepším způsobem, jak se jich zbavit, je opít se do němoty nebo rychle usnout. Volí skoro vždy tu druhou možnost. Je rychlejší, levnější a ovládá ji velmi dobře.

Jedním hltem dopije, položí sklenku na stolek vedle sebe a zhluboka se nadechne. Na chvíli napne svaly v obličeji. Zavře víčka a postupně pomalu uvolňuje tváře, čelisti i sevření kolem očí. Povolí jazyk a nechá ho zvolna klesnout na spodní patro. Paže má položené volně podél těla, jsou tak těžké. Uvolní dlaně i prsty, pak stejným způsobem povolí i nohy. Dýchá pomalu a zhluboka.

Vidí se nahý. Leží na zádech na dně malého člunu, který se téměř neznatelně pohupuje na klidné hladině uprostřed nekonečného oceánu. Je to nejkrásnější a nejvlídnější místo na světě. Voda se vlní jako lesklé, flekaté hedvábí, mírný teplý vánek mu omývá tvář i tělo, objímá ho a konejší. Není noc ani den, neexistuje nic než to místo a ta chvíle. Jen tenhle jediný okamžik nemající začátku ani konce. Je to…

Smečka

Ticho podvečerní louky, jen pár kilometrů od ukrajinské hranice, proťal zvuk motoru. Zprvu slabý, ale vytrvale sílící. Jako když se pomalu blíží bouře – nejdřív se ozve jen vzdálený, slabý šum, kterému člověk nevěnuje pozornost, dokud se nezmění v řev trhající oblohu a lámající větve stromů. Dokud nezačne ničit úrodu na polích a v zahradách a nedonutí lidi vyhledat bezpečí, ať už pro ně to slovo představuje cokoliv.

Z mírného svahu přírodní rezervace Temný vršek vyjely do otevřeného prostoru dvě zablácené terénní toyoty. Přebrodily jedno z ramen rozvětvené Stužické řeky, která na mnoha místech během celého roku připomíná spíše potůček, překonaly dlouhou louku a pokračovaly dál na jihozápad k Nové Sedlici. Vozy i posádky byly tiché. Nízké otáčky, žádná hudba, žádný smích. Světla tlumeně ozařovala jen krátký prostor před kapotou.

V každém z nich sedělo pět mužů. Většina z nich měla vyholené hlavy nebo krátký sestřih, který u některých z nich ještě zvýrazňoval asijské až mongoloidní rysy v jejich tvářích. Oblečení měli nesourodé. Od džínů a košil až po sportovní soupravy nebo pracovní kombinézy s reflexními prvky. Působilo to, jako kdyby se všichni v obou terénních vozech sešli náhodou, jako by tam přestoupili z různých prostředků hromadné dopravy.

Zdánlivý dojem nahodilosti však kazila jedna „maličkost“, a tou byl arsenál zbraní, kterými byla obě auta doslova nacpána. Pod nohama se jim válely samopaly, u pasu měli pistole a dlouhé armádní nože. Z batohů vyčnívaly antény vysílaček. O tom, že se nejedná o běžnou vojenskou skupinu, však nebylo pochyb. Absence uniforem a civilní vozidla mluvily jasně – nebyla to běžná armádní jednotka, byla to smečka.